

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

304/1035/O15/15/JS

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
KANCELARIA JAWNA NR 1

Nr. 4948/OP
2015-07-13

VI

VI

SEKRETARIA
Biura Prac Senackich

Warszawa, 2015-07-10

Wpłynęło dn. 16.07.15
nr. 4431 podpis. [signature]

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 14.07.15.

nr. 2896 podpis. [signature]

Pan Bogdan BORUSEWICZ

**MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Jarosława Obremskiego podczas 77. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 czerwca br. w sprawie degradacji generała broni Czesława Kiszczaka (BPS/043-77-3329/15), uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Przede wszystkim należy podkreślić, że przedsięwzięcia podejmowane na tle przedmiotowej sprawy postrzega się jako działania na rzecz kształtowania postaw obywatelskich i dbałości o transparentność w działaniu, a także o honor i godność żołnierską. Budzą one głęboki szacunek oraz stanowią istotny wyznacznik praworządności i sprawiedliwości społecznej w kontekście historycznym. Stanowią również wyraz refleksji nad burzliwą przeszłością naszego Kraju oraz wskazują kierunki działań nacechowanych dążeniem do napiętnowania negatywnych zjawisk i zadośćuczynienia osobom, które zostały niezасłużenie doświadczone w minionym okresie.

Niezależnie od powyższego należy również wskazać, że w demokratycznym państwie prawa, wszelkie działania obywateli i organów państwowych mogą być podejmowane wyłącznie w granicach określonych przepisami powszechnie obowiązującymi, w szczególności ustawowymi, uchwalonymi przez demokratycznie wybrany Parlament.

Problem wyartykułowany w oświadczeniu Pana senatora Jarosława Obremskiego został poddany analizie, w wyniku której omawiana kwestia może być rozpatrywana w trzech płaszczyznach, z wykorzystaniem następujących instytucji prawnych:

- 1) degradacji (o której mowa w oświadczeniu);
- 2) pozbawienia praw publicznych, ze skutkiem degradacji;
- 3) pozbawiania stopnia wojskowego.

Zgodnie z art. 327 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) degradacja obejmuje utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego. Sąd może orzec degradację w razie skazania za przestępstwo umyślne, jeżeli rodzaj czynu, sposób i okoliczności jego popełnienia pozwalają przyjąć, że sprawca utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, a zwłaszcza w wypadku działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (art. 327 § 2).

W doktrynie wskazuje się, że degradacja stanowi środek karny, który może być stosowany do żołnierzy posiadających stopień wojskowy wyższy od szeregowego.

Degradacja może być orzeczona tylko w stosunku do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

Zgodnie z art. 237 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny wykonawczy* (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) w razie orzeczenia wobec żołnierza degradacji, sąd zarządza wykonanie orzeczonego środka przez właściwego dowódcę oraz zawiadamia o treści orzeczenia odpowiedni w sprawach kadrowych organ wojskowy.

Należy również zaznaczyć, że z dniem uprawomocnienia się wyroku skazującego, w którym orzeczono degradację, następuje z mocy prawa zwolnienie żołnierza zawodowego ze służby wojskowej (art. 111 pkt 11 ustawy z dnia 11 września 2003 r. *o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1414 ze zm.).

Jak wynika z powyższego, degradacja gen. broni Czesława Kiszczaka nie może obecnie być orzeczona, bowiem wymieniony w dacie uprawomocnienia się wyroku sądu nie pełnił już zawodowej służby wojskowej, a ponadto wyrok orzeczony wobec wymienionego stał się prawomocny i korzysta z „powagi rzeczy osądzonej”. Oznacza to, że gen. broni Czesław Kiszczak nie może być powtórnie skazany przez sąd (z wymierzeniem środka karnego degradacji), a tylko sąd jest właściwy do jego wymierzenia za przestępstwo, za które już wymierzono mu karę.

Identyczne skutki w zakresie stopnia wojskowego niesie ze sobą pozbawienie praw publicznych (art. 40 k.k.). Pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego; pozbawienie praw publicznych obejmuje ponadto utratę orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw.

Sąd może orzec pozbawienie praw publicznych w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie (40 § 2 k.k.). Należy przy tym zaznaczyć, że w przypadku orzeczenia względem żołnierza kary dodatkowej pozbawienia praw publicznych bezprzedmiotowe jest orzeczenie na podstawie art. 327 k.k. kary dodatkowej degradacji, gdyż kara pozbawienia praw publicznych obejmuje – w myśl art. 40 k.k. m.in. utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowca, a więc powoduje takie same skutki jak kara degradacji (wyrok SN z dnia 8 lipca 1983 r., Rw 548/83, OSNKW 1984, nr 1-2, poz. 18).

Na tle powyższego należy podkreślić, że pozbawienie praw publicznych, analogicznie jak degradację, może orzec wyłącznie sąd. Skoro kara dodatkowa pozbawienia praw publicznych nie została orzeczona, jej wymierzenie w tej samej sprawie jest obecnie prawnie niedopuszczalne.

Trzecią z rozpatrywanych instytucji prawnych jest pozbawianie stopnia wojskowego. Kwestię pozbawiania stopnia wojskowego reguluje art. 78 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U.

z 2015 r. poz. 144 ze zm.). Wspomniany przepis stanowi, że żołnierz traci stopień wojskowy w razie:

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) uprawomocnienia się wyroku sądu orzekającego środek karny pozbawienia praw publicznych albo degradacji;
- 3) odmowy złożenia przysięgi wojskowej.

Rola resortu obrony narodowej, po powzięciu informacji o zaistnieniu jednego z wyżej wymienionych warunków, polega tylko na odnotowaniu dla celów ewidencyjnych faktu utraty posiadanego stopnia wojskowego i ewentualnego powrotu do stopnia szeregowego (w przypadku, o którym mowa w punkcie 2).

W świetle przedstawionych informacji i cytowanych przepisów organy administracji, w tym i Minister Obrony Narodowej nie posiadają prerogatyw do wszczynania, a tym bardziej orzekania w żadnej z powyższych procedur. Właściwe w tym zakresie są wyłącznie sądy. Uwzględniając fakt, że żadna z powyższych instytucji prawnych tzn: degradacja, pozbawienie praw publicznych ze skutkiem degradacji oraz pozbawianie stopnia wojskowego, nie mają charakteru samoistnego – odrębne postępowania sądowe wyłącznie w celu ich orzeczenia nie wydają się możliwe.

Z poważaniem

**z up. Maciej JANKOWSKI
PODSEKRETARZ STANU**

Do wiadomości:

Pan Jacek Świdorski

Wicedyrektor w Sekretariacie Prezesa Rady Ministrów

T-1/48/III/B10